

“Muško i žensko stvori ih!”

1. Čovjek pred izazovom novih mogućnosti što mu ih pružaju suvremena znanost i tehnika

Crkva je u svojoj dvotisućljetnoj povijesti, izvršavajući zapovijed svojega Učitelja: “Pođite po svem svijetu i propovijedajte evanđelje svemu stvorenomu” (Mk 16, 15), neprestano pratila čovjeka u njegovim životnim traženjima, mukama i lutanjima. Pritom je više puta prelazila razne kulturalne pragove i u svjetlu Božje riječi i zakona koje je Bog u trenutku čovjekova stvaranja upisao u njegovu narav prosuđivala kulture, svjetonazore i ideologije s kojima je dolazila u dodir. Tako ona i danas služi čovjeku u susretu sa suvremenom relativističkom i laicističkom kulturom i različitim izazovima i odgovornostima koje pred njega stavljaju suvremena znanstvena i tehnička dostignuća. U svezi s time spomenut ćemo samo pitanja o početku i kraju ljudskoga života, složenu problematiku genetskoga inženjeringa te različita druga bioetička pitanja, kao i probleme i opasnosti što proistječu iz bezobzirnoga manipuliranja prirodom.

Znanost i tehnika oslobodile su u znatnoj mjeri čovjeka od hirova prirode, što je u njemu stvorilo dojam da može njome posve ovladati i podložiti je sebi, i to ne samo prirodu izvan sebe, nego i svoju vlastitu narav. Pretpostavka za to bila je obezvrjeđivanje naravnoga zakona, čime se željelo ukloniti svaku zaprjeku ljudskoj samovolji. Tako se čovjek, pod dojmom moći koju je postupno zadobivao, a uvjeren da ne postoji nikakav naravni, unaprijed zadani, poredak stvari, sve više počeo stavljati na mjesto Boga i prisvajati sebi ulogu svemoćnoga stvoritelja i zakonodavca, čija je sloboda apsolutna. Ne samo prema učenju Biblije (usp. Post 3), nego i prema povijesnom iskustvu, to je glavni uzrok svih ljudskih nesreća. Naime, pokušavajući po svojoj mjeri radikalno preoblikovati svijet, pa i samu svoju narav, te sebe postaviti za apsolutnoga gospodara života i smrti, za mjerilo istine i laži, za zadnji kriterij dobra i zla, čovjek dovodi u opasnost sebe i sve stvoreno. Analizirajući posljedice takvih čovjekovih nastojanja, francuski teolog H. de Lubac je rekao: “Nije istina da čovjek ne može organizirati zemlju bez Boga. Istina je da je on bez Boga može, na kraju krajeva, organizirati samo protiv čovjeka. Isključivi humanizam je nehumani humanizam.”¹

Jedna od mnogih posljedica te čovjekove preuzetnosti je i aktualna antropološka revolucija, koja svoj najradikalniji izraz i oblik ima u tzv. rodnoj ideologiji. Čini se da se u toj ideologiji ostvaruje upravo ono što je predviđao E. Fromm kada je govorio da ćemo, nakon polaganoga umiranja Boga u prošlom stoljeću, u našem stoljeću svjedočiti smrti čovjeka.²

Stoga mi, hrvatski biskupi, želimo ovom porukom skrenuti pozornost upravo na tu radikalnu i u krajnjoj liniji veoma nehumanu revoluciju, revoluciju koju se pokušava, kao širu lepezu “kulture smrti”, na sve načine usaditi u ljudsko društvo s ciljem da se posve izmijene ne samo temelji zajedničkoga života i

njegove nosive vrijednosti, nego i sam čovjek. Na to nas potiče i obvezuje kako osjećaj zbunjenosti mnogih pojedinaca, vjernika i onih koji se tako ne izjašnjavaju, tako i zabrinutost mnogih obitelji i zajednica koje susrećemo u različitim prilikama.

Uvjereni smo da svatko komu je stalo do istinskoga čovjekova dobra ne može ostatu ravnodušan prema tom učenju. Svima zato želimo izložiti i ponuditi biblijsko-kršćanska uvjerenja i učenje vezano uz pitanja koja otvara rodna ideologija. Želimo ih podijeliti s vjernicima i sa svim ljudima dobre volje koji zajedno s nama dijele istu tjeskobu i zabrinutost, jer se samo zajednički možemo oduprijeti opasnosti koja prijete čovjeku i njegovoj budućnosti na zemlji. Činimo to uvjereni da je, pred obiljem različitih ponuda i izazova kojima je izložen današnji čovjek i cjelokupno društvo, nužno oblikovati jasne kriterije razlučivanja i ispravna odabira. A upravo je ispravno oblikovanje savjesti ono područje na kojemu, kako je papa Benedikt XVI. istaknuo u svojem govoru u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu (4. lipnja 2011.), Crkva današnjem društvu može pružiti najdragocjeniji doprinos.³

2. Čovjek u vrtlogu rodne ideologije

Rodnu ideologiju susrećemo pod različitim nazivima: rodna teorija, rodna perspektiva, gender-ideologija i drugo. Iako je ta ideologija danas raširena i prisutna u brojnim područjima života, krajnji cilj koji se njome želi ostvariti često nije tako lako uočljiv. Naime, pobornici te ideologije svoje djelovanje označavaju kao "plemenito nastojanje i borbu protiv diskriminacije" ili govore o "zalaganju za uspostavu slobode i jednakopravnosti" ili pak "za ostvarenje tolerantnosti". Pomnijim promatranjem rodne ideologije mogu se razotkriti njezini ciljevi i metode kojima se služi.

2.1. Novo shvaćanje seksualnosti

U rodnoj ideologiji suočavamo se s novim poimanjem ljudske seksualnosti, zapravo s novom ideologijom seksualnosti. Rodna ideologija smjera na same čovjekove korijene. Bez čvrstoga uporišta u biologiji, tradiciji i kulturi, ona polazi od pretpostavke da je čovjek po sebi bezrodno biće. Njegov spol jest nešto što je biološki zadano, ali njegov rod s time nema nikakve veze. Polazeći od tvrdnje Simone de Beauvoir, jedne od idejnih začetnica rodne ideologije, da "se ženom ne rađa, ženom se postaje", rodna ideologija kaže da mi zapravo nismo žene i muškarci na temelju prirodnih činjenica koje nas određuju. Radikalno odvajanje spola i roda tvori teorijsko uporište rodne ideologije. Muški i ženski rod (gender), u tumačenju te ideologije, razvija se unutar određenoga društvenoga konteksta. Kao takav podliježe različitim socijalnim i drugim utjecajima. Prema tome, dva roda, muški i ženski, nisu čovjeku prirodno urođeni, već su mu na neki način nametnuti.

2.2. "Rod je fluidna kategorija"

Ako je rod društveno konstruiran, on je podložan promjenama. To znači da

postojeći društveni konstrukt, kažu zastupnici te ideologije, treba razgraditi. To treba učiniti jer je čovjek – ujarmljen u dvorodnost (muško – žensko) – izgubio svoju elementarnu slobodu. Za nju se treba ponovno izboriti, što će uspjeti kada se dokinu muškost i ženskost kao rodne kategorije. Takva rodna “sloboda” znači da rod ne može biti uvjetovan nikakvom biološkom datošću. On ne može biti ni vremenski ograničen. Čovjek će moći birati i formirati svoj rod prema vlastitim željama i prohtjevima. Moći će biti što god želi i dok god to želi. Zato se rod treba shvatiti kao fluidnu kategoriju, kao kontinuum u kojemu nema ni stalnosti ni stabilnosti. On je nepredvidiv i ničim određen – osim samovoljom čovjeka koja se ovdje doživljava kao najveći doseg ljudske slobode koja se u konačnici nameće kao zadnji kriterij svakoga osobnoga izbora. Rod je, posegnemo li za usporedbom, sveden gotovo na razinu profesije koja se mijenja prema želji ili potrebi. Takvo shvaćanje roda otkriva se kao jedna od perjanica suvremene diktature relativizma.

Polazeći od takvoga shvaćanja čovjeka, postaje razumljivo da ideologizirano shvaćanje čovjeka vodi u ideologizirano shvaćanje roda koje vodi u otvoreno nijekanje smisla i značenja spola i spolne različitosti u oblikovanju osobnoga identiteta pojedinca. Irelevantnost tih različitosti prepoznaje se i u govoru o braku i obitelji, a najdramatičnije se očituje u pokušajima izjednačavanja homoseksualnih zajednica s heteroseksualnim brakom. Rodne ideologije rade na tome da se brak, kao zajednica muškarca i žene, i obitelj, kao intimna zajednica ljubavi i potpunije čovječnosti, zamijene proizvoljnim tipovima “ljubavnih odnosa” i “obitelji”.

3. Taktike rodne ideologije

Iako smo nerijetko svjedoci njezina gruba i bezobzirna nametanja, rodna ideologija više teži suptilnom ucjepljivanju u najrazličitije društvene pore. Rodna ideologija se širi prema točno razrađenom planu. Okosnicu toga plana čine “zakon postupnosti”, ideologiziranje temeljnih pojmova, usmjerenost na odgojno-obrazovni sustav, implementacija u zakonodavstvo, napadi na svaku religiju i Crkvu te odbijanje rasprave o praksi “tjelesnih užitaka” i njihovim rizičnim čimbenicima, a umjesto toga ustrajanje na “ljudskim pravima”, “slobodi izbora” i “nediskriminaciji”.

3.1. Djelovanje prema zakonu postupnosti

Rodna se ideologija ne uvodi odjednom, nego korak po korak. Cilj joj je da čovjek promijeni svijest o sebi kao dvorodnom biću. Da bi se to postiglo, promicatelji rodne ideologije usredotočuju se na ona područja u kojima ta svijest spontano niče i razvija se. To su brak i obitelj. Te se naravne institucije pokušava relativizirati slijedeći psihološko-pedagoški zakon postupnosti. Najprije im se mijenja postojeći sadržaj i značenje. Sljedeći je korak, koji se danas tek “potiho” najavljuje, rastakanje, odnosno nestanak tradicionalnoga poimanja braka i obitelji. S tim se ciljem poduzimaju različite inicijative kojima je cilj odvojiti djecu od njihovih obitelji i od utjecaja obiteljskoga odgoja. Tako se želi u procesu odrastanja djece

oslabiti i onemogućiti prirodnu identifikaciju s majkom i ocem koja je vrlo važna za oblikovanje muškoga, odnosno ženskoga identiteta.

3.2. Ideologiziranje temeljnih pojmova

S taktikom postupnosti usko je povezano ideologiziranje pojmova i nasilje na jezičnom području. To se čini uvođenjem novih, često dvosmislenih pojmova, kao i prekrajanjem starih – nekim oblikom “lingvističkoga inženjeringa” s vrlo profinjenim metodama. Naime, određene se riječi potiskuju iz upotrebe, što dovodi do njihova zaborava, a onda i do gubitka njihova autentičnoga smisla i značenja. Upravo je to stvarni smisao i cilj zamjenjivanja riječi “majka”, “otac”, “supružnici” riječima “roditelj 1”, “roditelj 2”, “partner A”, “partner B” ili “C”... Sve to pridonosi razaranju jedino prihvatljivoga pojma braka i obitelji, onoga utemeljenoga na ljudskoj naravi i na biblijskom nauku, kao i stvaranju fluidnoga spolnoga identiteta. Imajući u vidu važnost značenja i upotrebe spomenutih pojmova, možemo razumjeti zbog čega je u Hrvatskoj u određenim krugovima pružan tako snažan otpor i protivljenje da se referendumom izglasa i zatim u Ustav unese definicija braka kao životne zajednice muškarca i žene. Kolika je važnost takvoga ishoda referendumu pokazuje i činjenica da se pobornici rodne ideologije s njime ne mire, nego nastavljaju na drugi način i dalje voditi svoju borbu protiv njegova biološkoga i iskonskoga društvenoga značenja.

3.3. Usmjerenost na odgojno-obrazovni sustav

Rodna se ideologija obraća najvećim dijelom djeci i mladeži. Naime, nije lako urušiti prirodan i “stabilan” rodni identitet zrelih muževa i žena. Iako ga nije lako razoriti, ipak se agresivnim, ali podmuklim djelovanjem može i to postići ili makar utjecati na stvaranje iskrivljenoga poimanja spolnoga i rodnoga identiteta muškarca i žene. U tom svjetlu moramo promatrati i prosuđivati panerotizaciju društva i kulture, kao i toleriranje ili čak poticanje raznih devijantnih načina seksualnoga ponašanja (npr. pornografijom i sl.). Djeca i mladež izloženi su danas nebrojenim negativnim primjerima i utjecajima te planskim odgojno-obrazovnim programima i smjernicama koje oni nisu, u životnoj fazi u kojoj se nalaze, sposobni razumjeti, što u njima stvara osjećaj zbunjenosti i konfuziju. A to i jest cilj pobornika rodne ideologije. Naime, u takvom je kontekstu djeci i mladima otežano pravilno oblikovati vlastitu spolnost, što za posljedicu ima lutanja i traženja samih sebe unutar “kontinuumu roda”. Smjernice takve naravi mogle se prepoznati i u dijelu 4. modula Zdravstvenoga odgoja (spolni odgoj), koji se i dalje kroz školski program nastoji nametnuti našoj djeci, čak i protiv volje njihovih roditelja. U svemu tome nemalo zbunjuje činjenica kršenja relevantnih međunarodnih i domaćih pravnih akata (npr. Opća deklaracija o ljudskim pravima, čl. 26, paragraf 3; Ustav RH, čl. 63), koji roditeljima daju ne samo pravo, nego i dužnost odgajanja vlastite djece. Umjesto da se ta prava i dužnosti poštuju, oni se, kako vidimo, uvođenjem programa te praksom koja se na njih oslanja posve ignoriraju i osporavaju. Treba istaknuti da tako stvorena situacija nije slučajna. I ovom prilikom želimo naglasiti da roditelji imaju prirodno i zakonsko pravo i dužnost odgajati svoju djecu u skladu sa svojim svjetonazorom i vrijednosnim sustavom, odnosno vjerom. Svatko tko im to osporava ili onemogućava, čini prema njima tešku nepravdu i krši jedno od njihovih temeljnih prava. Stoga je posve razumljivo da je

ideološko nametanje i upletanje u područje odgoja u više europskih zemalja potaknulo žestoke reakcije i prosvjede roditelja i mnogih drugih kojima je stalo do ispravnoga i cjelovitoga odgoja budućega naraštaja.

3.4. Implementacija u zakonodavne sustave

Rodnu ideologiju se implementira ne samo u odgojno-obrazovne, već i u zakonodavne sustave. Njezini pobornici žele utjecati na zakonodavstvo i putem njega. To se čini preko različitih međunarodnih institucija, počevši od UN-a preko europskih krovnih institucija pa sve do zakonodavstava pojedinih zemalja. Zajedno s nekim drugim suvremenim svjetonazorskim trendovima, rodna se ideologija etablira kao svojevrsna duhovna diktatura koja beskompromisno guši osobnu i društvenu slobodu. Tu se antropološku revoluciju nameće "odozgor prema dolje", širi se od raznih centara moći i nastoji zahvatiti čitavo čovječanstvo. Zakoni koji promiču rodnu ideologiju kao u pravilu žele redefinirati brak i obitelj s ciljem izjednačavanja istospolne zajednice s heteroseksualnim brakom. U sljedećem se koraku, kako se to može vidjeti u nekim zemljama, uvode zakoni koji istospolnim zajednicama omogućuju i posvajanje djece. Ti se zakoni donose prema spomenutoj taktici postupnosti, uvodeći drukčiji pogled na vrijednosti i legalizirajući nove načine ponašanja.

U svojim temeljnim postavkama rodna se ideologija ne samo razlikuje od temelja kulture i civilizacije u kojoj je čovjek tijekom mnogih tisućljeća rastao i u kojoj se društvo oblikovalo, nego je i u dubokoj suprotnosti sa zakonima ljudske naravi i s kršćanskom, odnosno biblijskom vizijom čovjeka. Htjeli bismo stoga ne samo upozoriti na zablude rodne ideologije, nego i pokazati temelj na kojemu će i današnji čovjek moći graditi svoj identitet i s njim povezano dostojanstvo i ljepotu ljudskoga življenja.

4. Čovjek je stvoren kao muškarac i žena

Viziju čovjeka, njegove naravi i njegova poslanja kršćanin otkriva već na prvim stranicama Biblije. Božje stvaralačko djelo svoj vrhunac doseže u stvaranju čovjeka. On je dio stvorene prirode, ali i biće kojemu Bog posvećuje posebnu brigu i pažnju. Sve što je stvoreno čovjek nadilazi svojom produhovljenom naravi, svojim vječnim određenjem i upućenošću na transcendenciju, na svojega Stvoritelja. Jedino je čovjek, među svim stvorenjima, kako čitamo na početku Biblije, stvoren "na sliku Božju" (Post 1, 27). Time je njegovo dostojanstvo uzdignuto do neslućenih visina. Čovjek, međutim, kaže biblijski pisac, nije stvoren sam i nije sam sebi dostatan. Bog čovjeka stvara u različitosti spolova, kao muško i žensko: "muško i žensko stvori ih" (Post 1, 27). Nakon što ga je stvorio, Bog iznova potvrđuje da čovjek, stvoren kao muškarac i žena, odgovara njegovu naumu: "I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro" (Post 1, 31).

U muškarcu i ženi prepoznamo njihovu različitost, ali i uzajamnu usmjerenost, komplementarnost koja je neodvojiva od njihove naravi. Spol i rod usko su i neodvojivo povezani, iznutra međuovisni, moglo bi se reći – dva su lica jedne te iste "ljudske" stvarnosti. Muško i žensko, kako ih je Bog

zamislio i stvorio, dva su jednakovrijedna, zbog toga i jednakopravna roda.

Tu temeljnu istinu o sebi samome i o svojoj naravi čovjek nije nikad dovodio u pitanje. Oni do kojih nije prispio kršćanski navještaj svojim su razumom – polazeći od naravi stvorenoga svijeta i čovjeka – spoznali temeljne oznake i kriterije čovjekove egzistencije. Čak i ako je u pojedinim razdobljima bilo devijacija, one su uvijek, prije ili kasnije, prepoznate kao takve.

5. Muškarac i žena – jedinstvo u različitosti

Biti žena ili biti muškarac način je postojanja, a ne tek puki “atribut” ljudskoga bića. Čovjek je biće koje komunicira, daje i prima, u čemu njegova spolnost ima vrlo veliko značenje. Tako će različitost muškarca i žene svoj osobit smisao dobiti u njihovu uzajamnom sjedinjenju. Na tu usku povezanost i jedinstvo koje su pozvani ostvarivati upućuje i sam Isus: “Dvoje njih bit će jedno tijelo” (Mt 19, 5). Različitost muškarca i žene nije zaprjeka, već poseban put ostvarenja bračnoga i obiteljskoga zajedništva. To zajedništvo svoj blagoslov dobiva u daru/rođenju novoga ljudskoga bića. Bračno zajedništvo muškarca i žene prirodno je okruženje za nastanak i rast ljudskoga života. Upravo ta iskonska zajednica muža i žene mjesto je prvih koraka i prvih riječi, prvih spoznaja svijeta i početnih koraka vjere. Zato je značenje majke i oca u obitelji i u odgoju nemjerljivo. Nikada ne će moći “jedan otac” ili “više očeva” zamijeniti majku u obitelji. Ali isto tako ni “jedna majka” ili “više majki” ne mogu zamijeniti oca u obitelji. Njihova je uloga nezamjenjiva i komplementarna. Ako igdje, onda u obitelji čovjek ima priliku učiti živjeti u različitosti i prihvaćati drugoga. Obitelj je, kaže papa Franjo, temeljna stanica društva, mjesto “gdje se uči suživotu u različitosti i pripadnosti drugima”.⁴ Ona je škola solidarnosti i ljubavi, ambijent darivanja i prihvaćanja.

6. Istina o čovjeku upisana je u samoga čovjeka

U rodnoj se ideologiji mogu prepoznati antropološke posljedice spolnoga, bračnoga i obiteljskoga relativizma koji ide do te mjere da se niječu prirodne datosti čovjeka. Značenje i “govor” tijela gotovo se potpuno zanemaruje. Rodna ideologija suprotstavlja se i “ljudskoj ekologiji”. Na tu je činjenicu upozorio i papa Benedikt XVI. koji kaže: “Očigledno je duboka zabluda ove teorije i antropološke revolucije koja u njoj nalazi svoj temelj. Čovjek niječe da ima narav koju predodređuje njegova tjelesnost, koja obilježava ljudsko biće. On sam niječe vlastitu narav i odlučuje da mu ona nije predodređena datost nego nešto što on sam sebi stvara. Muškarac i žena kao datost stvaranja, kao narav ljudske osobe, više ne postoje. Čovjek poriče vlastitu prirodu. On je sada samo duh i volja. Manipulacija prirodom koju, kada se odnosi na okoliš, danas osuđujemo, postaje ovdje, kad je u pitanju on sam, čovjekov temeljni izbor.”⁵

Benedikt XVI. dobro uočava da se tu događa nešto gotovo nepojmljivo, ali

nažalost stvarno. Naime, dok čovjek s jedne strane danas sve više osjeća da ipak ne može do beskraja manipulirati prirodom, nego da mora, ako je želi spasiti i sačuvati, koliko-toliko poštivati zakonitosti koje su u nju upisane, s druge strane, kad se radi o njegovoj vlastitoj prirodi, to ne želi i ne će, nego se i dalje prema njoj i zakonima u nju upisanima odnosi posve samovoljno. Danas se s pravom zgražamo zbog neodgovornog odnosa prema prirodi i zbog nebrojenih oblika manipuliranja njome. Isto tako zabrinuti smo za budućnost našega planeta. No kad je u pitanju sam čovjek, kao da nestaju zgražanje i osuda, a manipuliranje i eksperimentiranje njegovom vlastitom prirodom postaju pohvalni i poželjni. Kako to razumjeti? Kako objasniti toliku zabrinutost za budućnost prirode, a poigravati se budućnošću čovjeka, koji je kruna svega što je Bog stvorio? Tko tako zasljepljuje čovjeka i poigrava se njime?!

7. Čovjek, remek-djelo stvaranja

Činjenica da je čovjek stvoren kao osoba na sliku Božju ili – kako je rekao papa Franjo – da je “remek-djelo stvaranja”⁶ otkriva veličinu čovjekova dostojanstva. Istina njegove naravi, to da je stvoren i da postoji kao muško i žensko, prožima i treba prožimati čovjeka u potpunosti. U protivnom, ne će moći otkrivati bogatstvo vlastite spolnosti, nego će stalno biti izložen opasnosti da mu netko drugi kaže “tko je on”. Rodna ideologija tako s jedne strane apsolutizira ljudsku slobodu, a s druge strane lišava čovjeka temeljnoga oslonca na kojemu počivaju njegov identitet i dostojanstvo.

Znajući to, ne dopustimo da ni mi koji ispovijedamo vjeru u Boga Stvoritelja, ni ikogi čovjek, a pogotovo nitko od malenih, tj. djece i mladeži, ne upadne u tu smrtonosnu mrežu. Nemojmo se bojati biti ljudima kakvima nas je Bog zamislio i stvorio. Nemojmo preotimati Bogu njegovo mjesto i ulogu. Ne stavljajmo se na Božje mjesto. Prihvatimo biti njegova stvorenja, njegova djeca. To je jedini put do istinske slobode, sreće i ljudske punine.

8. Pružajmo svjedočanstvo života

Najbolji odgovor na izazov nove ideologije jest autentičan navještaj i življenje evanđelja. To je najbolja zaštita protiv mentaliteta i duha rodne ideologije jer učvršćuje svijest kršćanina o njegovu “čovještvu” kakvo je izišlo iz ruku Božjih. To je svijest da smo djeca Božja, da smo jednakovrijedna braća i sestre (“muško i žensko”) kojima je povjerena budućnost čovječanstva i svega stvorenoga. Mi smo Božja “slika” preko koje on na jedinstven način želi biti prisutan u svijetu. Taj je svijet on stvorio. Štoviše, nakon što je bio grijehom narušen, po Sinu svojem Isusu Kristu, obnavlja ga i spašava.

Ta svijest mora prožeti svakoga od nas. Prožeti njome, ne ćemo moći ne osjetiti potrebu svojim životom i radom humanizirati ljudsko društvo, biti stvarateljima humanijega svijeta. Iz te perspektive nije ni moguće drukčije

djelovati. Tako ćemo otkriti da navještaj evanđelja znači živjeti one vrijednosti – ljubav, vjernost, brak i obitelj – koje su odgovor na duboku čežnju ljudskoga srca.

Na kraju ove poruke obraćamo se vama, draga mladeži, riječima Andréa Frossarda, člana Francuske akademije: “Vaš se naraštaj, dragi mladi, nalazi uoči dana kad će biti stavljen u položaj kakva ranije nije bilo. Nećete se trebati boriti za istinu kao Solženjicin i ruski disidenti, za slobodu poput europskih pokreta otpora, ili kineskih studenata za pravdu u ime siromašnih i potlačenih; nećete trebati samo braniti dostojanstvo ljudskog bića, morat ćete se izjasniti o samoj njegovoj srži... Vi ćete se morati pitati o ljudskoj naravi i, ako niste zaboravili naučavanje svojih Crkava, znat ćete da jedina ispravna definicija koja je o njoj ikad dana – jest ona iz Svetog pisma i Objave, ona koja je na početku naše civilizacije i poštovanja dostojanstva čovjeka, uz koje stoljećima barem riječima pristajemo. Svaka druga definicija snižava ljudsku osobu.”⁷

Stoga vas, dragi mladi, kao i sve do kojih ova naša poruka dođe, pozivamo da se čvrsto držite te jedine ispravne definicije čovjeka, da prema njoj živite, a svaku drukčiju, lažnu i čovjeka nedostojnu, odlučno odbacujete. “Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, muško i žensko stvori ih!” (Post 1, 27). To je čovjekovo dostojanstvo i identitet koji smo svi pozvani živjeti i jedni drugima svjedočiti!

U Zagrebu 15. listopada 2014.

Biskupi Hrvatske biskupske konferencije

1 H. de Lubac, *Il dramma dell'umanesimo ateo*, tal. pr., Brescia 1982., 9.

2 E. Fromm, *Psicanalisi della società contemporanea*, tal. pr., Milano 1960., 386.

3 Usp. Govor Pape Benedikta XVI. na susretu s predstavnicima civilnog društva, akademske zajednice, kulture, poduzetnika, diplomatskog zbora i s poglavarima vjerskih zajednica, Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu, 4. lipnja 2011., u: *Zajedno u Kristu. Pohod pape Benedikta XVI. Hrvatskoj*, Zagreb 2012., 73.

4 Papa Franjo, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja*, br. 66.

5 Govor pape Benedikta XVI. predstavnicima Rimske kurije 21. prosinca 2012.

6 Homilija pape Franje u Domu sv. Marte 28. veljače 2014.

7 André Frossard, *Bog u pitanjima*, hrv. pr., Split, 2009., 142–143.